

**Příspěvek k faunistice brouků podčeledi Cholevinae z Moravy a Slovenska
(Coleoptera: Leiodidae)**

**Notes on faunistics of small carrion beetles (Coleoptera: Leiodidae: Cholevinae)
from Moravia and Slovakia**

Jan RŮŽIČKA

Katedra ekologie lesnické fakulty, Vysoká škola zemědělská,
Kamýčká 957, CZ-165 21 Praha 6-Suchbát

Faunistics, Coleoptera, Leiodidae, Cholevinae, Moravia, Slovakia

Abstract. Faunistic data are presented for some interesting species of small carrion beetles (Coleoptera: Leiodidae: Cholevinae) from Moravia and Slovakia. New records from Slovakia are given for *Eocatops pelopis* (Reitt.) and *Catops ventricosus rotundatus* Szymcz. Further data are presented for *Catops nigricantoides* Reitt. from Moravia and Slovakia. Systematic position of this species, confusion with related taxa and a junior objective synonym are also briefly discussed. *Cholevinus pallidus rufus* (Kr.) is reported for the second time from Slovakia, and this is the third record for the Central Europe. The distribution of all species in Bohemia, Moravia and Slovakia is shown in Fig. 1.

Na rozdíl od některých atraktivnějších čeledí brouků (např. Carabidae, Buprestidae, Cerambycidae), rozšíření jednotlivých druhů podčeledi Cholevinae ve střední Evropě je poměrně málo známé. Cílem tohoto článku je zvýšit zájem o tuto zajímavou skupinu brouků. Proto je uveden přehled nálezů některých druhů, které jsou zajímavé z faunistického či bionomického hlediska. U každé lokality je uveden kód faunistického čtvrtce podle Zeleného (1972). U studovaného materiálu číslo před lomítkem udává počet samců, za ním je počet samic.

V textu je použito následujících zkratk, udávajících sbírky, ve kterých je materiál uložen: IJ - coll. I. Jeniš, Náklo; JR - coll. J. Růžička, Praha; JS - coll. ing. J. Stanovský, Ostrava; JV - coll. ing. J. Vávra, Ostrava; LH - coll. L. Hubička, Praha; LK - coll. L. Klíma, Ostrava; MB - Moravské muzeum v Brně; MK - coll. ing. M. Kuboň, Ostrava; PB - coll. P. Bezděčka, Uherské Hradiště; PČ - coll. P. Čechovský, Brno; RF - coll. R. Fornůšek, Olomouc; RR - coll. R. Rous, Praha; SNM - Slovenské národné múzeum, Bratislava; TS - coll. dr. T. Sitek, Ostrava.

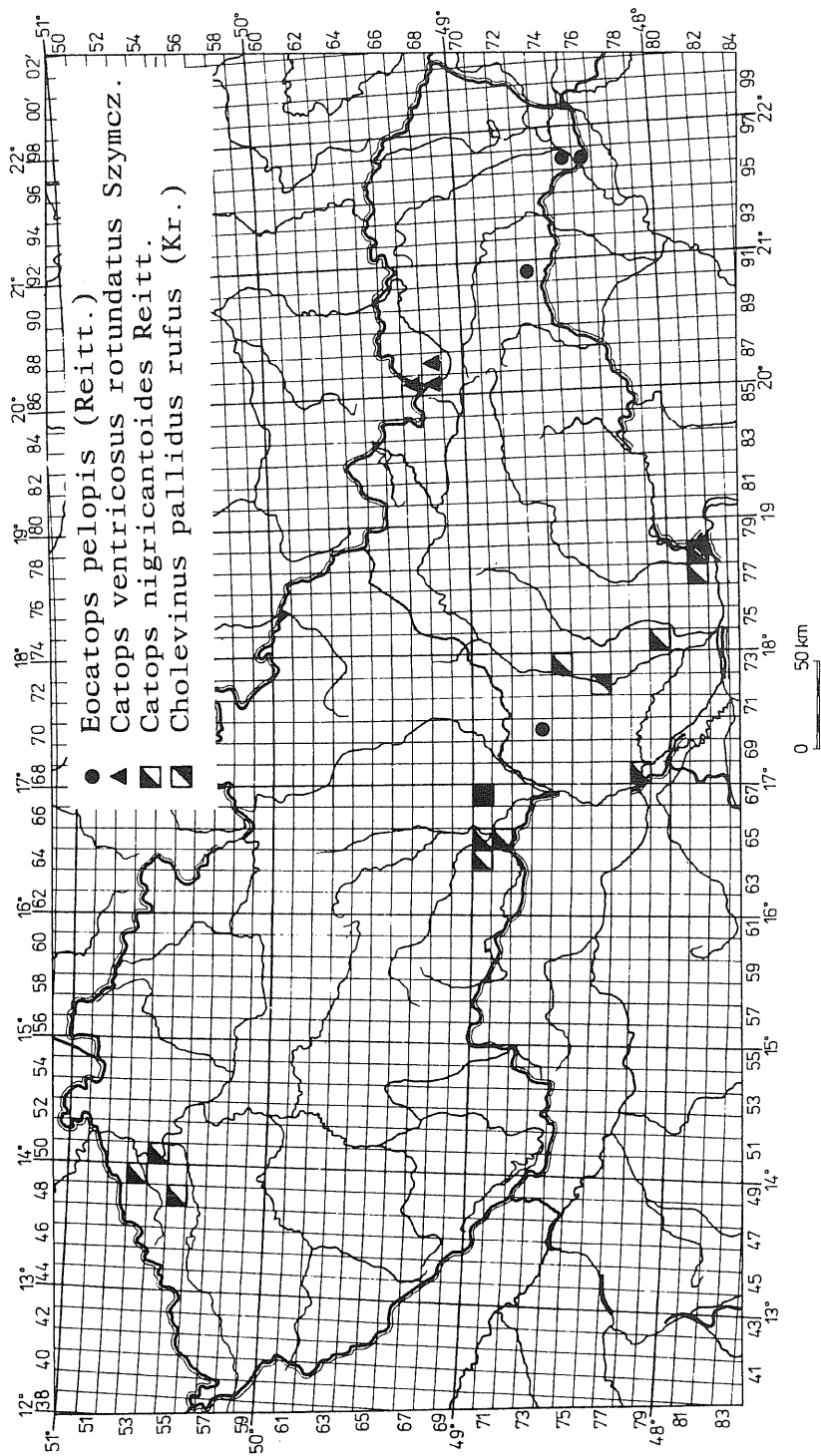
Eocatops pelopis (Reitter, 1884)

Studovaný materiál: Slovakia: Malé Karpaty, 1 km severně od Hradiště pod Vrátnom (7370), 24.iv.1987, P. Bezděčka lgt., hnízdo *Messor muticus* Nylander pod kamenem, okraj dubového lesa, jihovýchodní expozice, osluněné otevřené místo, na vápencovém podkladě, -/1 (PB); Turňa n. Bodvou (7391), Ing. Machulka lgt., 1/- (RR); Tarbucka (7696), 23.v.1990, M. Kuboň lgt., -/1 (MK).

Druh rozšířený na Balkánském poloostrově, ze Slovenska jediné konkrétní lokality uvádí Machulka (1938), Roubal (1941) a Franc (1992). Označován jako druh na Slovensku kriticky ohrožený (Franc 1990), uvedené nálezy potvrzují jeho recentní výskyt. Známé rozšíření na území Slovenska udává obr. 1. Tento druh bývá nacházen pouze v nejteplejších částech území u mravenců druhu *Messor muticus* Nylander [syn. *M. structor* (Latr.)].

Catops ventricosus rotundatus Szymczakowski, 1963

Studovaný materiál: Slovakia bor., Vysoké Tatry, Mengusovská dolina env., Zlomisková dolina (6886), 1750 m n.m., 5.vii.1974, L. Mencl lgt., podvečerní smyk v silně kamenitém terénu, 1/- (JR).

Obr. 1. Známé rozšíření uvedených druhů na území Čech, Moravy a Slovenska.

Fig. 1. Known distribution of the species cited through the territory of Bohemia, Moravia and Slovakia.

Nominotypický poddruh rozšířený na Kavkaze a v Zakavkazí, poddruh *rotundatus* ve Španělsku, Itálii, Rakousku a Polsku. Ze Slovenska z Vysokých Tater uvádí Szymczakowski (1956, 1963) na základě jediného exempláře, výskyt ve Slovenském Rudohorí bez bližších údajů zmiňuje Szymczakowski (1971). Pravděpodobně více rozšířen, zatím známé nálezy ve Vysokých Tatrách uvedeny na obr. 1. Druh, známý jen z vyšších poloh, nacházený v norách svišťů.

Catops nigricantoides Reitter, 1901

Studovaný materiál: Moravia: Vlasatice (7064), vi. 1972, I. Grulich lgt., 1/- (coll. Grulich in MB); Čejč (7067), 20.v. 1978, J. Stanovský lgt., 2/- (JS, JR); dtto, 9.v. 1988, V. Kubáň lgt., 1/- (JR); dtto, 16.v. 1992, T. Sitek lgt., 1/- (TS); Dolní Dunajovice (7165), 2.v. 1992, J. Batelka lgt., 1/- (JR).

Slovakia: Bratislava env. (7868), 18.vi. 1987, E. Jendek lgt., 1/- (JV); Tvrdošovce (7974), 23.iv. 1989, I. Jeniš lgt., na zatopeném slanisku, na trávě, 1/- (IJ); Štúrovo (8178), 22.iv. 1989, R. Fornůsek lgt., 2/- (RF); Hegyfarok pr. Štúrovo (8178), 15.v. 1985, L. Klíma lgt., 1/- (LK); Kamenica n. Hronom (8178), 7.v. 1986, J. Vávra lgt., 1/- (JV).

Druh, rozšířený na Kavkaze, na Balkánském poloostrově, ve střední Evropě známý z Rakouska, Švýcarska a Německa, nálezy z území Čech uvádějí Vávra & Růžička (1993). Ve střední Evropě hlášený z xerothermních lokalit, jednotlivé nálezy i na jihu Moravy (Gottwald 1972, 1982) a na jihu Slovenska (Strejček 1965, Gottwald 1968, Majer 1980, Zwick 1981). Rozšíření v České republice a na Slovensku udává obr. 1. Dříve ze střední Evropy uváděná ssp. *mariei* Jeannel, 1934 je v poslední době hodnocena jako samostatný druh, rozšířený pouze ve vyšších polohách Alp (Zwick 1981). Druh *C. pannonicus* Schweiger, 1969, uváděný i z Moravy (jako spp. od *C. nigricantoides* - Gottwald 1982), je podle Zwicka (1981) mladším synonymem druhu *C. nigricantoides* Reitter, 1901.

Cholevinus pallidus rufus (Kraatz, 1870)

Studovaný materiál: Moravia mer., Čejč (7067): 16.v. 1941, J. Roubal lgt., -/1 (SNM); 22.iv. 1979, I. Jeniš lgt. (IJ); 23.iv. 1981, I. Jeniš lgt., 1/1 (IJ); 26.iv. 1981, R. Fornůsek lgt., -/1 (RF); 18.iv. 1982, I. Jeniš lgt., -/1 (IJ); 1.v. 1982, V. Kubáň lgt., -/1 (PČ); 2.v. 1982, V. Kubáň lgt., -/3 (JR); 30.x. 1982, I. Jeniš lgt., -/1 (IJ); 30.x. 1982, R. Fornůsek lgt., -/1 (RF); 9.v. 1985, R. Fornůsek lgt., -/2 (RF); 9.vi. 1988, P. Čechovský lgt., 1/- (PČ); 19.vi. 1988, L. Hubička lgt., 1/2 (LH, JR); 29.v. 1989, P. Čechovský lgt., 1/- (JR); 13.vi. 1990, V. Kubáň lgt., -/2 (PČ); 26.iii. 1992, J. Vávra lgt., 2/2 (JV); 16.v. 1992, J. Vávra lgt., 2/2 (JV); 10.iv. 1993, J. Vávra lgt., -/2 (JV); 2.v. 1993, J. Růžička lgt., 1/1 (JR).

Slovakia: Vinohrady nad Váhom (7672), 29.iv. 1982, I. Jeniš lgt., v lese na spraši, nora lišky, -/1 (IJ). Nominotypický poddruh rozšířený na Kavkaze, ve střední Asii, v Iránu, Iráku a Afghanistanu; ssp. *rufus* na severu Afriky (Maroko, Alžírsko, Tunisko, Lybie a Egypt) a v jižní Evropě (Španělsko, Itálie, Sicílie a Moldavsko). Ve střední Evropě známé pouze izolované výskyty na jižní Moravě (Roubal 1944) a na jihu Slovenska (Gottwald 1982). Uvedený nález ze Slovenska tvoří třetí známou lokalitu na území střední Evropy. Známé rozšíření ve střední Evropě uvádí obr. 1. Nacházený většinou v norách savců, na Čejči sbíraný v norách králíků na písčitém podkladu.

PODĚKOVÁNÍ: Chtěl bych poděkovat všem, jmenovaným v oddíle zkratk, a dále J. Batelkovi (Praha), dr. J. Kolibáčovi (MB), K. Majerovi (Brno), L. Menclovi (Týnec n.L.), dr. I. Okálimu (SNM) a dr. J. Strejčkovi (Praha) za zpřístupnění materiálu ke studiu, případně za poskytnutí podrobnějších bionomických údajů.

LITERATURA

- FRANC V. 1990: Coleoptera myrmecophila na Slovensku; niektoré problémy ich ochrany a bioindikaceho využitia. ("Coleoptera myrmecophila" in der Slowakei; Problematik sinnvolles Schutzes und der Ausnützung zur Bioindikation). *Zprav. Západočes. Poboč. Čs. Spol. Entomol. (Plzeň)*, Suppl. 4: 9-11 (in Slovak, German abstr.).
- FRANC V. 1992: Myrmecophilous beetles of Slovakia with special reference to their endangerment and perspectives for protection. *Acta Univ. Carol., Biologica*, 36: 299-324.

- GOTTWALD J. 1968: Nové a zajímavé nálezy brouků z Československa (Col.), 2. příspěvek. (Neue und interessante Funde der Käfer aus der Tschechoslowakei, Col., 2. Beitrag). *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 65: 246-249 (in Czech, German abstr.)
- GOTTWALD J. 1972: Nové a zajímavé nálezy brouků z Československa (Col.), 5. příspěvek. (Neue und interessante Funde der Käfer aus der Tschechoslowakei, Col., 5. Beitrag). *Acta Rer. Nat. Mus. Natl. Slov. (Bratislava)*, 18(1): 125-130 (in Czech, German abstr.)
- GOTTWALD J. 1982: Nové a zajímavé nálezy brouků z Československa (Coleoptera), 7. příspěvek. (New and interesting finds of beetles from Czechoslovakia, Coleoptera, 7th contribution). *Entomol. Probl. (Bratislava)*, 17: 109-115 (in Czech).
- MACHULKA V. 1938: Koleopterologické poznámky. (Coleopterological notes). *Čas. Čs. Společ. Entomol.*, 35: 104-105 (in Czech).
- MAJER K. 1980: Zpráva o výskytu zástupců čeledi Catopidae v okolí Olomouce (Coleoptera). (Bericht über die Familie Catopidae von der Olmützer Umgebung). *Zpr. Čs. Společ. Entomol. ČSAV*, 16: 109-116 (in Czech, German abstr.).
- ROUBAL J. 1941: *Katalog Coleopter (brouků) Slovenska a Podkarpatska. Dodatky. (Catalogue des Coléopteres de la Slovaque et de la Russie subcarpathique)*. Orbis, Praha, str. 279-304 (in Czech).
- ROUBAL J. 1944: Typicky mediteranní druhy Coleopter na Moravě. (De nonnullis in Moraviam penetrantibus Coleopteris mediterraneis). *Čas. Čs. Společ. Entomol.*, 41: 131-132 (in Czech, Latin abstr.)
- STREJČEK J. 1965: Příspěvek k poznání fauny brouků Československa. (Contribution to the knowledge of the fauna of beetles from Czechoslovakia). *Zpr. Čs. Společ. Entomol. ČSAV*, 1(1): 3 (in Czech).
- SZYMCZAKOWSKI W. 1956: Poznámky o niektorých druhoch čelade Catopidae (Col.) z Tatier. (Bemerkungen über einige Arten der Familie der Catopidae, Col., aus der Hohen Tatra). *Biológia (Bratislava)*, 11: 564-569 (in Slovak, German and French abstr.).
- SZYMCZAKOWSKI W. 1963: Bemerkungen zu einigen paläarktischen Catopidae (Col.). *Entomol. Bl.*, 59: 84-88.
- SZYMCZAKOWSKI W. 1971: Catopidae. In: FREUDE H., HARDE K.W. & LOHSE G.A. (eds.): *Die Käfer Mitteleuropas, III*. Goecke & Evers, Krefeld, Pp. 204-237.
- VÁVRA J. & RŮŽIČKA J. 1993: Faunistic records from the Czech Republic. Coleoptera: Leiodidae: Cholevinae. *Klapalekiana*, 29: 56.
- ZELENÝ J. 1972: Návrh členění Československa pro faunistický výzkum. (Entwurf einer Gliederung der Tschechoslowakei für Zwecke der faunistischen Forschung). *Zpr. Čs. Společ. Entomol. ČSAV*, 8: 3-16 (in Czech, German abstr.).
- ZWICK P. 1981: *Catops nigricantoides* Reitter und *Catops andalusicus* Heyden, zwei verkannte europäische Arten (Coleoptera, Cholevidae). *Entomol. Bl.*, 77: 32-42.